

50th

ANNIVERSARY

1960-2010

Sharpeville Massacre

THE CRADLE OF HUMAN RIGHTS STRUGGLES

BILL OF RIGHTS

1. Ndinganyelo - Vha nga si taluliwe. Huno u gonyiswa ha muñwe murafho na u taluliwa zwi tangedzeaho zwo tendeliwa.

Vhathu vhothe vha a lingana phanda ha mulayo nahone vha nga si taluliwe

2. Tshirunzi tsha muthu - Tshirunzi tshavho tshi tea u thonifhiwa tsha tsirelezwa.

Vhathu vhothe vha na tshirunzi tsha vhuthu tsho linganywaho tshi teaho u thonifhiwa.

3. Vhutshilo - Vha na pfanelo ya u tshila

Muñwe na muñwe u na pfanelo ya u tshila.

4. Mbofholowo na Tsireledzo ya muthu - Vha nga si valelwe vha sa sengiswi, u tambudzwa kana u newa thamu yo kalulaho. Phusu-phusu dza mutani a dzo ngo tea.

Vha nga si valelwe vha sa sengiswi kana u tambudzwa nga ndila ifhio na ifhio.

5. Vhupuli, U Thivhela kana u Shumiswa nga u Kombetshedza - Vhupuli na u shumiswa nga u kombetshedza a zwo ngo tendelwa.

Vha nga si di wane vhe kha vhupuli kana u kombetshedzwa u shuma

6. Tshidzombe - Vha nga si setshwe kana ha setshwa mudi wavho na ndaka yavho.

Pfanelo yavho ya tshidzombe l katela muvhili wavho, haya na ndaka yavho.

7. Mbofholowo ya vhurereleli, lutendo na muhumbulo - Vha nga tenda na u hambula zwine vha toda, nahone vha nga tevhela na vhurereleli ha khetho yavho.

Vha na pfanelo ya u hambula, u tenda na u rerela nga ndila ine vha toda.

8. Mbofholowo ya u amba - Vhathu vhothe (hu tshi katelwa na vhoramafhungo) vha nga amba zwine vha funa.

Vha na pfanelo dza u amba, u vhalana u guda zwine vha toda, fhedzi luambo lwa vengo a lwo ngo tendelwa.

9. U Kuvhangana, Misumbedzo, Migwalabo na u Dzinginy - Vha nga fara misumbedzo, migwalabo nahone vha netshedza na madzinginywa. Fhedzi hezwi vha fanela u zwi ita nga mulalo.

Vha na pfanelo dza u kuvhangana, u ita misumbedzo na u gwalaba nga mulalo.

10. Mbofholowo ya u di Baqekanya - Vha nga di baqekanya na ane vha funa.

Vha nga di baqekanya na ane vha funa.

11. Pfanelo dza Polotiki - Vha nga tikedza dzangano la polotiki line vha funa. Arali vha mudzulapo nahone vhe na minwaha ya fumi-malo vha nga khetha.

Vha nga vhumba dzangano la polotiki, vha imela ofisi nahone vha khetha dzangano linwe na linwe kha dzikhetho dzo vhofoholowaho.

12. Tshidzulapo - Tshidzulapo tshavho tshi nga si kone u dzhiwa.

A huna mudzulapo a ne a tea u dzhielwa tshidzulapo.

13. Mbofholowo ya u Tshimbila na Vhudzulo - Vha nga ya vha dzula hothe kha Riphabuliki ya Afurika Tshipembe.

Vha na pfanelo ya u dzhena na u tutshela Riphabuliki nga lutamo lwavho.

14. Mbofholowo ya Mbambadzo, Mushumo na Phurofesheni - Vha nga ita mushumo une vha funa wone.

Vha na pfanelo ya u khetha mbambadzo kana mushumo zwi re mulayoni vho vhofoholowa.

15. Zwa Mishumo - Vha nga di baqekanya na dzan-

gano la vhashumi vha ita na u tereka.

Mushumi na mutholi vha na pfanelo dza u dzudzanya na u ambedzana vha tshi itela u khwinisa thodea dzavho.

16. Mupo - Vha na pfanelo ya mupo wa mutakalo.

Vha na pfanelo ya u dzula kha mupo wo tsireledzwaho ure na mutakalo.

17. Thundu - Thundu yavho vha nga dzhielwa yone arali ho tevhelwa milayo yo teaho.

A hu na ane a nga dzhielwa thundu nga ndani ha musu ho shumiswa mulayo u shumaho nga u angaredza.

18. Zwa dzi Ndu - Muvhuso u tea u vhona uri vhathu vha kona u swikelela dzi ndu.

Vhana pfanelo ya u swikelela ndu ya khwine.

19. Mutakalo, Zwiwiwa, Maqi na Tsireledzo ya Kutshilele - Muvhuso u tea u vhona uri vhathu vha kona u swikelela mutakalo, zwiwiwa, maqi na tsireledzo ya kutshilele.

Vha na pfanelo ya mutakalo, zwiwiwa, maqi na tsireledzo ya kutshilele zwo linganaho.

20. Vhana - Vhana vhare na minwaha ire fhasi ha fumi-malo vha na pfanelo dza tshipentshela, sa pfanelo ya u sa tambudzwa.

Nwana muñwe na muñwe u na pfanelo ya dzina, lushaka na tsireledzo kha u shengedzwa.

21. Pfunzo - Vha na pfanelo ya pfunzo yo linganaho, hu tshi angaredzwa pfunzo ya vhaaluwa, nga luambo lwavho (arali zwi tshi konadzea)

Vha na pfanelo ya pfunzo yo linganaho nga luambo lwa tshiofisi lune vha toda.

DZI PFANELO DZA VHUTHU

22. Luambo na Mvelele - Vha nga shumisa luambo lune vha toda, vha tevhela mvelele ine vha funa.

Vha na pfanelo ya u shumisa luambo lune vha funa, vha tshila u ya nga mvelele yavho.

23. Zwa Mvelele, Zwa Vhurereleli na Zwigwada zwa Luambo - Vhathu vha nga di phina nga mvelele yavho, u ita vhurereleli havho, vha shumisa luambo lwavho.

Vha na pfanelo ya u vhumba, u di baqekanya na u imisa zwigwada zwa mvelele, luambo na vhurereleli zwa khetho yavho.

24. U swikelela mafhungo - Vha na pfanelo ya mafhungo manwe na manwe ane muvhuso wa vha nao.

Vha nga swikelela vhuñzi vhuñwe na vhuñwe ho fariwaho nga muvhuso hu u itela u tsireledza pfanelo dzavho.

25. Maga a Ndaulo o teaho - Maga nga muvhuso a tea u vha a tangedzeaho.

Vha na pfanelo dza maga a ndaulo ane a vha mulayoni, a vhuñdihindleli nahone a tangedzeaho.

26. U swikelela dzi Khothe - Vha nga vha na thaidzo ya zwa mulayo l tshewaho nga khothe kana nga tshimiswa tshi linganaho nayo.

Vha na pfanelo dza u tandulula phambano dza mulayo khothe kana linwe dzulo la mulayo li sa dzhiyi sia.

27. Vhathu vho Farwaho, vho Valelwaho na vho Pomokwaho - Heyi pfanelo l tsireledza vhathu vho farwaho, vho valelwaho na vho pomokwaho.

Musi vho farwa, vha na pfanelo ya u fhumula, u diswa khothe hu sa athu u fhela awara dza fu-inamalo na pfanelo ya u imelelwa nga ramulayo.

HEYI MILAYO I DI BAQEKANYA NA MULAYO WA SHANGO, FHEDZI U SHUMA KHA VHOHE VHA DZULAHO RIPHABULIKI YA AFURIKA TSHIPEMBE.

Kha vha zwi dzhiele nzhele: Hedzi pfanelo dzothe dzi a fhungudzwa arali zwo fanela u itwa ngauralo. U divha zwinzhi, kha vha sedze Ndimya ya vhuvhili ya Ndayotewa ntswa.

the doj & cd

Department:
Justice and Constitutional Development
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

